

Programma 1 Wagening

Waarom dit programma?

Met de start van het opgavegericht werken is in 2023 ook de opgave 'Toekomstgericht Samenleven' gaan lopen. Binnen deze opgave werken we aan het garanderen van bestaanszekerheid voor al onze inwoners. We kijken hierbij specifiek naar inkomenszekerheid, de zekerheid van een (t)thuis en de zekerheid van zorg. Concrete projecten in 2023 die uit de opgave voortkomen zijn het beleidskader en de regeling inkomenszekerheid en de woonzorgvisie (programma 2).

Veel van de onderstaande ontwikkelingen raken aan deze opgave. Soms draagt onze aanpak op een beleidsthema ook bij aan bestaanszekerheid, soms is het hebben van bestaanszekerheid (bijna) randvoorwaardelijk om stappen op een thema te laten renderen. Denk bijvoorbeeld aan interventies op gebied van gezondheid en welbevinden waar bij de inwoners het 'fundament' van een zeker bestaan nodig is om tot duurzame verandering te komen.

Vanuit deze lijn kijken we naar de ontwikkelingen die in 2023 hebben plaatsgevonden. We benoemen welke een directe bijdrage aan bestaanszekerheid hebben geleverd en welke ontwikkelingen voortbouwen op het hebben van een zeker bestaan. Natuurlijk is de werkelijkheid niet zo zwart-wit als nu neergezet. Een ontwikkeling kan in meer of mindere mate bijdragen aan en voortbouwen op bestaanszekerheid.

Ontwikkelingen met een directe bijdrage aan bestaanszekerheid

- Waar nodig ondersteunen we inwoners om mee te doen in de samenleving en zo zelfstandig mogelijk te leven. Binnen de Wmo heeft de krapte op de arbeidsmarkt nadelige gevolgen voor de beschikbaarheid van een aantal voorzieningen en diensten. Deze beschikbaarheid loopt terug en deze trend zal de komende jaren aanhouden. Wij bereiden ons voor op deze trend en de gevolgen die het met zich meebrengt. Met onder andere de inzichten van het Datalab Wageningen is het in 2023 gelukt het om de beschikbare capaciteit goed te verdelen en wachttijden/wachtlijsten te beperken.
- Samen met de Valleiregio hebben we in 2023 gewerkt aan een nieuwe regiovisie voor Beschermd Wonen.
- We hebben ingezet op het bestrijden en voorkomen van armoede zodat inwoners kunnen participeren in de samenleving. Verdere voorbereidingen zijn getroffen om het beleid omtrent inkomenszekerheid vorm te geven. Dit beleid is gericht op maatwerk en het verzekeren dat mensen rond kunnen komen.
- In 2023 is ook gewerkt aan een woonzorgvisie, hier is meer over opgenomen in programma 2.

Ontwikkelingen voortbouwend op bestaanszekerheid en overige ontwikkelingen

- In 2023 hebben we ingezet op het verkleinen van de sociaal economische gezondheidsverschillen en het vergroten van de mentale gezondheid en veerkracht van inwoners.
- Kinderen en jongeren krijgen gelijke kansen om hun talenten te ontwikkelen, zodat zij een bij hen passende plek in de samenleving kunnen verwerven. Dit voeren we uit met inzet van onder andere: onderwijsachterstandenbeleid, voortijdig schoolverlaten, leerlingenvervoer, onderwijshuisvesting, handhaving kwaliteit kinderopvang, groene speelomgeving. Met preventie en uitvoering van het project duurzaam partnerschap jeugd willen we inzet van zwaardere jeugdhulp voorkomen en zoveel mogelijk normaliseren.
- De arbeidsmarkt is heel krap. Hierdoor vonden veel werkzoekenden passend werk. Dit maakt ook dat ons bijstandbestand 'verzwaart': uitkeringsgerechtigden van nu hebben een grotere afstand tot de arbeidsmarkt dan een aantal jaar geleden. Toch stromen ook nog steeds veel mensen uit, bijvoorbeeld met behulp van (job)coaching of een aangepaste werkplek. Ook begeleiden we statushouders in zowel werk als inburgering.

- Door de aanhoudende crisis in de asielopvang en het aanhouden van de oorlog in Oekraïne, is er ook dit jaar veel extra ingezet voor de opvang van vluchtelingen. Dit heeft extra uitvoeringscapaciteit gevraagd. Naast alle bestaande (nood-)opvanglocaties heeft de gemeente in samenwerking met het COA ook nog extra ruimte gegeven voor 50 opvangplekken voor statushouders.
- Sport en bewegen is belangrijk voor iedereen en zou voor iedereen vanzelfsprekend moeten zijn. Daarom zijn we in 2023 gestart met de herijking van het sportbeleid. In de consultatienotitie herijking sportbeleid is vastgelegd dat we nog meer gaan inzetten op een aantal thema's, onder andere het verbeteren van de sportinfrastructuur.
- Cultuur prikkelt de verbeelding en zet aan tot denken. We blijven de ontwikkeling en vernieuwing van het aanbod in de stad stimuleren, we proberen meer mensen in aanraking te brengen met kunst en cultuur en er voor te zorgen dat meer mensen gaan participeren. In 2023 kreeg 'Eigenwijzer' het aanbod van naschoolse cultuureducatie activiteiten verder vorm. Festivals (nieuw en bestaand) werden gestimuleerd om programmering voor jongeren te organiseren door middel van een subsidieregeling.
- Vanuit Openbare Orde en Veiligheid hebben we een start gemaakt met de gestelde prioriteiten uit het Integrale Veiligheidsplan 2023 – 2026 (hierna; IVP). Het IVP is vastgesteld na vaststelling van de begroting 2023. Om die reden staan onder paragraaf 1.8 nog de oude prioriteiten. De prioriteiten uit het IVP zijn Zorg en Veiligheid, stimuleren onderlinge verdraagzaamheid, ondermijning en digitale veiligheid.
- In 2023 hebben we hard gewerkt om uitvoering gegeven aan de gestelde prioriteiten. Met betrekking tot 'stimuleren onderlinge verdraagzaamheid' is er een buurtconvenant opgesteld tussen een studentenvereniging en de directe woonomgeving om overlast bespreekbaar te maken en in de toekomst te voorkomen. Daarnaast is het convenant veilig uitgaan opgesteld, vastgesteld en ondertekend door de aangesloten partijen. Een samenwerking tussen gemeente, politie, horeca, studentenverenigingen en inwoners is hiermee ontstaan en wordt tot uitvoering gebracht in het overleg veilig uitgaan. Met de prioriteit 'digitale veiligheid' is begonnen met een aftrap in de vorm van 'De week van de digitale veiligheid'. Ook is de samenwerking met de politie en gemeente Renkum tot stand gekomen.
- Ook hebben we in 2023 gewerkt om de veiligheidsketen te versterken. Er is een onderzoek gedaan naar de samenwerking in de veiligheidsketen, de aanbevelingen daarvan zijn overgenomen. Het cluster OOV is formatief verder op sterkte gebracht. Ook is de samenwerking op het gebied van veiligheid versterkt. Zo is er een gezamenlijke coördinator voor de handhavers voor zowel in Renkum als in Wageningen.

Beoogd maatschappelijk effect

Voor programma 1 Wageningen Sociaal zijn voor 2023 bij de volgende onderwerpen ambities vastgesteld:

- 1.1 Gezondheid, eenzaamheid en veerkracht
- 1.2 Armoedebestrijding en financiële zelfstandigheid
- 1.3 Wettelijke taken vanuit Wageningse principes
- 1.4 Vrijheid en internationale samenwerking
- 1.5 Onderwijs en kinderopvang
- 1.6 Een leven lang sporten en bewegen
- 1.7 Cultuur is een drager van een bruisend en vitaal Wageningen
- 1.8 Een veilige en leefbare woon-, werk- en ondernemingsomgeving

Deze ambities zijn verwerkt in een doelenboom, waarin wordt beantwoord:

Welke doelen wilden we bereiken om te komen tot de ambitie?

Welke resultaten heeft het opgeleverd?

1.1 Gezondheid, eenzaamheid en veerkracht

Wat wilden we bereiken?

Verkleinen van gezondheidsverschillen, eenzaamheid en het vergroten van de veerkracht om om te gaan met de uitdagingen van het leven.

Wat hebben we bereikt?

1.1.1 Kinderen en jongeren hebben een gezondere leefstijl

Toelichting

De resultaten voor deze doelstelling worden gemonitord op basis van de 4-jaarlijkse gezondheidsmonitors en de rapportages van de VGGM, waarin de gezondheid en leefstijl van kinderen en jongeren in beeld worden gebracht. De meest recente cijfers dateren van 2020 (Integrale Jeugd rapportage), 2021 (Kindermonitor) en 2022 (cijfers overgewicht), en de corona (*regionale*) gezondheidsmonitor jongvolwassenen uit 2022. Deze coronamonitor onder de leeftijdsgroep 16 t/m 25 jaar geeft geen specifiek inzicht in de Wageningse situatie, maar geeft wel een betrouwbaar beeld van de gezondheidssituatie van jongeren in het algemeen in Gelderland Midden. Er zijn geen vergelijkbare onderzoeken in voorgaande jaren uitgevoerd waarmee een ontwikkeling kan worden geschetst in positieve of negatieve zin.

In 2021 speelden 31% van de kinderen (2 tot 12 jaar) 7 dagen per week buiten, in 2017 was dit 27%. Dit is een stijging van 4%. Het percentage van de 0 tot 4 jarigen dat meedoet aan beweegactiviteiten was in 2021 68%, in 2017 was dit 55%. De stijging is hiermee 7%. Het percentage kinderen van 4 tot 12 jaar dat lid is van een sportclub of vereniging is ongewijzigd ten opzichte van 2017: dit was 75% van de kinderen. Het gewenste resultaat is hiermee voor een groot deel behaald.

Het percentage kinderen met overgewicht is in 2022 in Wageningen lager dan het gemiddelde van Gelderland Midden bij alle leeftijdsgroepen. Hiermee is het gewenste resultaat behaald. Bij de 5 tot 6 jarigen (7,4% in Wageningen t.o.v. 8,3% in Gelderland-Midden), bij de 10 tot 11 jarigen (14,6% in Wageningen t.o.v. 15,0% en bij de kinderen in 1e en 2e klas op het voortgezet onderwijs (9,8% in Wageningen t.o.v. 12,7%). *Aanvullend beeld op basis van coronamonitor jongvolwassenen 2022: 16% van de 16/17 jarigen in Gelderland Midden heeft overgewicht.*

Voor het gebruik van alcohol: de cijfers over 2020 geven aan dat 13% van de leerlingen uit klas 3 VMBO recent alcohol heeft gedronken, in 2019 was dit 20%. Voor klas 4 MHV is dit 32% (in 2019 was dit 31%). Voor bingedrinken: 13% van de VMBO leerlingen en 20% van de 4 MHV leerlingen geven aan recent meer dan 5 glazen per keer te hebben gedronken. In 2019 was dit 16% VMBO en 23% MHV. Met uitzondering van het recent drinken door leerlingen in 4 MHV klas zijn de percentages dus lager dan in 2019.

Aanvullend beeld op basis van coronamonitor jongvolwassenen 2022: 12% van de 16/17 jarigen in Gelderland Midden geeft aan minstens 1x per week 6 (m) dan wel 4 (v) glazen of meer per dag te drinken.

Voor roken en blowen: 13% van de leerlingen uit 3 VMBO heeft recent gerookt (in 2019: 14%), geen enkele leerling geeft aan geblowd te hebben (in 2019 was dit 4%). Voor 4 MHV zijn deze percentages: 6% heeft recent gerookt (in 2019: 7%) en 10% heeft recent geblowd (in 2019: 9%). Voor roken en blowen zijn de percentages lager in 2020 dan in 2019.

De beoogde resultaten voor deze doelstelling zijn voor een groot deel gerealiseerd, we blijven ons inspannen om een bijdrage te leveren aan de gezonde leefstijl voor jeugdigen.

Aanvullend beeld op basis van coronamonitor jongvolwassenen 2022: 12% van de 16/17 jarigen in Gelderland Midden heeft één of meer middelen (drugs) gebruikt in de afgelopen 4 weken

Beoogde resultaten

- Het aantal dagen dat kinderen buiten spelen en deelnemen aan buitenschoolse sportactiviteiten, is 5% verhoogd ten opzichte van de kindermonitor 2017 (bijvoorbeeld door inzet sport/buurtwerk en vergroening schoolpleinen).
- In Wageningen zijn er minder kinderen met overgewicht dan het gemiddelde in Gelderland.
- Jongeren zijn zich bewust van de gevolgen van het gebruik van alcohol, roken en drugs en het omgaan met groepsdruk.

Wat hebben we bereikt?

1.1.2 Voorkomen dat kinderen en jongeren kampen met ernstigere psychische klachten door tijdig psychische klachten te signaleren en bespreekbaar te maken

Toelichting

Welsaam voert binnen het thema Gezondheid de preventieve hulp en ondersteuning uit.

Kinderen, jongeren en hun ouders kunnen laagdrempelig terecht bij de specialistische ondersteuning bij de huisarts voor de jeugd GGZ voor het bespreken van psychische klachten. In 2023 hebben 205 ouders, kinderen en jongeren gebruik gemaakt van deze mogelijkheid. De jeugdmedewerkers van het Startpunt hebben tijdens de inloop Jeugd en Gezin en op scholen ongeveer 60 inwoners geholpen met vragen over opgroeien en opvoeden. Ook zijn deze jeugdmedewerkers ingezet op vier scholen, als pilot voor laagdrempelige hulp en ondersteuning. 10 jong volwassenen hebben de cursus Voluit Leven gevolgd.

Daarnaast zijn er voorlichtingsavonden georganiseerd op het Startpunt en het Pantarijn. We verwachten dat deze inzet heeft bijgedragen aan het sneller bespreekbaar maken en signaleren van psychische klachten.

Beoogde resultaten

- Kinderen en jongeren kunnen beter omgaan met psychische klachten door deze klachten te voorkomen, te signaleren en bespreekbaar te maken (o.a. inzet van SOH jeugd GGZ, inloop Jeugd en Gezin, jongerenwerk, maatschappelijk werk).

Wat hebben we bereikt?

1.1.3 Inwoners met een sociaaleconomische status (SES) leven langer, langer in gezondheid en ervaren meer veerkracht

Toelichting

De resultaten voor deze doelstelling worden, met uitzondering van het resultaat ten aanzien van basisvaardigheden, gemonitord op basis van de VGGM gezondheidsmonitors waarin de gezondheid en leefstijl van inwoners in Gelderland Midden in beeld worden gebracht. In 2020 heeft een onderzoek onder volwassen en ouderen plaatsgevonden. De resultaten hiervan zijn in 2021 gepubliceerd. In 2022 is een nieuwe Gezondheidsmonitor voor volwassenen en ouderen uitgevoerd, de resultaten hiervan zijn in 2023 gepubliceerd. In de Gezondheidsmonitor wordt ook de ervaren gezondheid en leefstijl in beeld gebracht bij inwoners met een lage Sociaal Economische Status (SES). In de Wageningse aandachtswijken, de Nude, de Buurt en Wageningen Midden, wonen relatief de meeste mensen met een lage SES. Aanleiding voor dit onderzoek binnen een tijdsbestek van 2 jaar was de coronaperiode. Een groot deel van de vragen die in 2022 zijn uitgevraagd zijn dezelfde als in 2020, een deel heeft specifiek betrekking op de ervaringen n.a.v. corona. In 2022 zijn geen vragen gesteld over het binnenklimaat, hittestress en groen in de buurt. Op deze aspecten kunnen we daarom geen vergelijking maken tussen 2022 en 2020 en zijn alleen cijfers beschikbaar over 2020.

Resultaten ten aanzien van overgewicht en bewegen: In 2022 heeft 33% van de volwassenen (lage Sociaal Economische Status (SES), 18 jaar en ouder) overgewicht ten opzichte van 45% in 2020. Gemiddeld ligt dit percentage voor alle inwoners van 18 jaar en ouder op 25% ten opzichte van 27% in 2020. In 2022 voldeed 31% van de volwassenen (lage SES, 18 jaar en ouder) aan de beweegrichtlijn. In 2020 was dit 42%. Het Wageningse gemiddelde lag in 2022 op 63%, dit percentage is gelijk gebleven ten opzichte van 2020. De cijfers voor overgewicht onder volwassenen

inwoners van 18 jaar en ouders onder de groep inwoners met een lage SES is verbeterd. Wel is het aandeel onder deze doelgroep dat voldoende beweegt afgenomen. De komende tijd zullen we daarom onze inzet op een gezonde leefstijl continueren met daarbij extra aandacht voor beweging.

Resultaat bestaanszekerheid: In 2022 heeft 23% van volwassenen (lage SES, 18 jaar en ouder) afgelopen 12 maanden moeite met rondkomen van het huishoudinkomen ten opzichte van 20% in 2020. Wageningen breed ligt dit percentage op 18 % en was dit 14% in 2020. In 2022 heeft 58% van de inwoners (lage SES, 18 jaar en ouder) €1.000,- voor onverwachte noodzakelijke uitgaven ten opzichte van 60% in 2020. Voor Wageningen breed ligt dit percentage op 71% en was dit 72% in 2020.

De (financiële) bestaanszekerheid is de afgelopen jaren meer onder druk komen te staan. We zullen daarom onze inzet op bestaanszekerheid voortzetten en intensiveren.

Resultaat basisvaardigheden: Door diverse organisaties welke samenwerken binnen het Digitaalhuis is inzet gepleegd om laaggeletterde inwoners te ondersteunen. Er waren 113 spreekuurcontacten, 224 hulpverleningsvragen (Informatiepunt Digitale Overheid), 63 inwoners bezochten het Digitaal café, gemiddeld 60 inwoners namen deel aan het Taal café, 91 inwoners hebben een non-formeel traject gevolgd en 36 inwoners zijn in 2023 gestart met een formeel taaltraject. Daarnaast is er taalaanbod ontwikkeld en zijn taallessen gegeven aan 44 Oekraïense vluchtelingen. Een groot aantal inwoners heeft hiermee haar basisvaardigheden kunnen vergroten. Deze inzet continueren we ook komend jaar. Daarnaast neemt Wageningen per november 2023 deel aan de uitrolfase van het project Gemeentelijke Gezinsaanpak Geletterdheid met als doel de cyclus van laaggeletterdheid binnen gezinnen te doorbreken.

Resultaat gezonde leefomgeving:

Binnenklimaat: In 2020 wordt bij de groep volwassen inwoners (lage SES, 18 jaar en ouder) in 10% van de huizen dagelijks gerookt t.o.v. 10% in 2020. Het Wageningse gemiddelde ligt op 5% t.o.v. 5% in 2020. In 2020 geeft 14% van de inwoners (lage SES, 18 jaar en ouder) aan het huis onvoldoende te kunnen ventileren, het Wageningse gemiddelde is 15% van de inwoners.

Hittestress: In 2020 geeft 14% van de volwassenen (lage SES, 18 jaar en ouder) aan tijdens aanhoudend weer geen verkoeling te kunnen vinden in eigen woning, tuin of buurt. Het Wageningse gemiddelde ligt hoger, op 25%.

Groen in de buurt: In 2020 geeft 78% van de volwassenen (lage SES, 18 jaar en ouder) een rapportcijfer van 7 of hoger voor het groen in de buurt. Het Wageningse gemiddelde ligt op 79%.

De resultaten voor gezonde leefomgeving zijn voor de doelgroep lage SES relatief goed ten opzichte van de gemiddelde cijfers in Wageningen met uitzondering van het aspect roken. We continueren onze inspanningen ten aanzien van een gezonde leefomgeving.

Beoogde resultaten

- In de Wageningse aandachtswijken hebben inwoners minder overgewicht (o.a. door beweegactiviteiten in de wijken, projecten gericht op een gezond voedingspatroon).
- In de Wageningse aandachtswijken wordt er evenveel bewogen als het Wageningse gemiddelde. Wij gaan hierbij uit van de Nederlandse norm gezond bewegen (o.a. beweegactiviteiten Welsaam).
- Inwoners ervaren meer bestaanszekerheid.
- Inwoners hebben mogelijkheden om hun basisvaardigheden (taal, rekenen en digivaardigheden) te vergroten.
- Mensen wonen en werken in een gezonde leefomgeving, zowel binnen als buiten.

Wat hebben we bereikt?

1.1.4 We willen eenzaamheid voorkomen, signaleren en verminderen

Toelichting

Welsaam voert de preventieve hulp en ondersteuning uit op dit thema.

De gemeente monitort het resultaat op basis van de VGGM Gezondheidsmonitor waarin de gezondheid en leefstijl wordt gemonitord onder de inwoners van Wageningen. In 2024 wordt een nieuwe monitor verwacht.

In de in 2023 uitgebrachte extra monitor zijn de resultaten 2022 eenzaamheid Wageningen:
18 jaar en ouder: eenzaam 50% waarvan (zeer) sterk eenzaam 14% (2020:49% en 11%);
18 jaar tot 65 jaar: eenzaam 50% waarvan (zeer) sterk eenzaam 13% (2020:49% en 12%);
65 jaar en ouder: eenzaam 49% waarvan (zeer) sterk eenzaam 13% (2020:48% en 9%).

De cijfers uit de Gezondheidsmonitor van 2022 laten zien dat er over het algemeen sprake is van een stijging van gevoelens van eenzaamheid. De coronaperiode heeft hier naar alle waarschijnlijkheid aan bijgedragen. We blijven inzetten op vermindering van eenzaamheid. Met name de doelgroep ouderen is na de coronaperiode gestimuleerd om weer deel te nemen aan activiteiten.

Beoogde resultaten

- Inwoners ervaren minder eenzaamheid (bijvoorbeeld ontmoetingsactiviteiten bij partners in de stad, o.a. Huizen van de wijk/Markt 17 etc.).

1.2 Armoedebestrijding en financiële zelfstandigheid

Wat wilden we bereiken?

Financiële ongelijkheid verminderen, armoede voorkomen en financiële zelfstandigheid bij inwoners vergroten.

Wat hebben we bereikt?

1.2.1 We zetten in op het voorkomen, verzachten en verhelpen van armoede

Toelichting

In maart 2023 heeft de gemeenteraad het Beleidskader Inkomenszekerheid vastgesteld. Een onderdeel van het nieuwe beleid zijn ondersteuningsgesprekken waarin onder andere wordt gekeken welke regelingen de inwoner nodig heeft, wat voor budget er nodig is om rond te komen en welke ondersteuning zij nodig hebben. Kortom: ondersteuning op maat. Hiervoor zijn in 2023 al meer dan 100 ondersteuningsgesprekken gevoerd. Per huishouden wordt tijdens dit gesprek gemiddeld €700,- bespaard door het aanvragen van regelingen waar inwoners recht op hebben.

Het herijkte inkomensbeleid zou per 1 januari 2024 effectueren, maar de implementatie is inmiddels uitgesteld tot 1 januari 2025. In 2024 wordt de invoering van dit beleid verder voorbereid. Om armoede te bestrijden zijn in 2023 de bekende minimaregelingen gecontinueerd. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het Ik doe (digitaal) mee-fonds en de collectieve aanvullende zorgverzekering. We zien in 2023 een lichte stijging in het gebruik van deze regelingen ten opzichte van 2022. Ook is in 2023 de energietoeslag uitgekeerd aan ongeveer 1900 huishoudens.

Daarnaast hebben we in 2023 ingezet op het stimuleren van uitstroom naar werk en het vroegtijdig bemiddelen van werkzoekenden. Hiervoor werken we onder andere samen met gemeenten in de regio en het UWV binnen het Regionaal Mobiliteitsteam (RMT) en door middel van inloop-Werkcafé's. Hiermee richten we ons bijvoorbeeld op ondernemers die een terugval in inkomsten uit ondernemerschap hadden. Inwoners worden snel geholpen over gemeentegrenzen heen. Zo wordt instroom in de bijstand voorkomen en stimuleren we financiële zelfredzaamheid.

Beoogde resultaten

- Bij meer inwoners doorbreken we de armoede van generatie op generatie.
- Inwoners beschikken over de vaardigheden om financieel zelfstandig te zijn.
- Inwoners ervaren voldoende veerkracht ondanks financiële zorgen.
- Inwoners met financiële zorgen komen tijdig in beeld om grotere problemen te voorkomen.
- Meer inwoners kunnen participeren ondanks een gebrek aan financiële middelen.
- Resultaten (bijvoorbeeld bereik van de regelingen) worden bepaald na de herijking van de instrumenten.

1.3 Wettelijke taken vanuit Wageningen principes

Wat wilden we bereiken?

In Wageningen werken we, ook bij het uitvoeren van de wettelijke taken, vanuit de vijf Wageningse principes: voorkomen van problemen, de inwoner staat centraal, we doen het samen, we gaan uit van vertrouwen, we geven ruimte aan vernieuwing. Binnen deze ambitie valt ook de uitvoering van de wettelijke taken. Natuurlijk raken de activiteiten in de andere ambities ook aan deze wettelijke verplichtingen.

Wat hebben we bereikt?

1.3.1 Kinderen en jongeren kunnen zich op eigen wijze ontwikkelen zonder dat dit wordt geïdentificeerd (normaliseren)

Toelichting

We zien nog geen afname van aantal ouders, kinderen en jongeren dat gebruik maakt van geïndiceerde jeugdhulp. In de kwartaalrapportage sociaal domein (apart aan de gemeenteraad gepresenteerd) en de monitor van de pilot duurzaam partnerschap jeugd, worden deze cijfers nader geduid.

Beoogde resultaten

- Gezinnen doen voor hulp minder beroep op (duurdere) geïndiceerde jeugdhulp en maken hiervoor meer gebruik van basisvoorzieningen.

Wat hebben we bereikt?

1.3.2 Versterken van de positie van ouders als opvoeders

Toelichting

In Wageningen zetten we al vroegtijdig in op het ondersteunen en goed toerusten van (aanstaande) kwetsbare ouders. Programma's die hiervoor in Wageningen ingezet worden vanuit de verloskundige praktijk en de jeugdgezondheidszorg zijn Centering Pregnancy, Stevig Ouderschap, Voorzorg en het programma Nu Niet Zwanger.

Daarnaast kunnen ouders met vragen over opvoeden en opgroeien laagdrempelig terecht bij het consultatiebureau en bij de inloop Jeugd en Gezin bij het Startpunt en bij vier scholen. Ook organiseert het Startpunt thema-bijeenkomsten. Voor advies en hulp bij echtscheidingssituaties, kunnen inwoners en professionals terecht bij het regionale scheidingsloket. Ook Welsaam voert binnen dit thema preventieve hulp en ondersteuning uit, zoals 'Buurtgezinnen' en 'kind aan huis'.

We hebben geen manier om inzichtelijk te maken of ouders zich daadwerkelijk gesteund voelen. We verwachten dat dit wel bijdraagt aan het versterken van de opvoedondersteuning, aangezien er gebruik van wordt gemaakt.

Beoogde resultaten

- Ouders voelen zich gesteund door het gebruik van ouderprogramma's, laagdrempelige opgroei- en opvoedondersteuning en hulp bij echtscheiding en hebben hun opvoedvaardigheden vergroot.

Wat hebben we bereikt?

1.3.3 Inwoners voelen zich verantwoordelijk voor elkaar en doen iets voor een ander of hun omgeving (versterken burgerschap)

Toelichting

Leefbare wijken:

Er zijn in Wageningen passende en laagdrempelige mogelijkheden, veelal in de eigen wijk, om elkaar te ontmoeten en hiermee het sociale netwerk te onderhouden en waar nodig te versterken

om eenzaamheid te voorkomen. Er is ingezet op ambulante buurtmaatschappelijk werk en aandacht voor de buurt (aanspreekpunt overlast) om kwetsbare inwoners vroegtijdig te ondersteunen.

Vrijwilligerswerk:

In Wageningen zetten we in op toename van het aantal vrijwilligers en willen we de belasting van mantelzorgers verminderen. Deze resultaten worden gemonitord in de VGGM monitor.

Onderstaand de gegevens van 2022, uitgebracht in 2023. In 2024 wordt een nieuwe VGGM monitor verwacht.

31% van 18 jaar en ouder doet vrijwilligerswerk (regio 28%)

34% van 65 jaar en ouder doet vrijwilligerswerk (regio 31%)

31% van 18 tot 65 jaar doet vrijwilligerswerk (regio 27%)

Lokaal is er sprake van een lichte afname in alle doelgroepen. Deze afname kunnen we niet verklaren. We blijven inzetten op het ondersteunen van vrijwilligerswerk.

Mantelzorg:

21% van de mantelzorgers van 18 jaar en ouder is tamelijk zwaar, zeer zwaar tot overbelast door mantelzorg (regio 20%)

15% van de mantelzorgers vanaf 65 jaar is tamelijk zwaar, zeer zwaar tot overbelast door mantelzorg (regio 16%)

23% van de mantelzorgers van 18 tot 65 jaar is tamelijk zwaar, zeer zwaar tot overbelast door mantelzorg (regio 21%)

Lokaal maar ook regionaal is er sprake van een toenemend percentage van overbelasting bij mantelzorgers. Diverse oorzaken kunnen hieraan ten grondslag liggen. Bijvoorbeeld vergrijzing in combinatie met een afname van beschikbare mantelzorgers/ langer thuis wonen. Voor Wageningen is dit niet specifiek onderzocht. We blijven inzetten op ondersteuning van mantelzorgers. In 2023 is gestart met het project preventieve respijtzorg gericht op het creëren van preventieve respijtzorg ter voorkoming of vermindering van overbelasting bij mantelzorgers. Het project heeft een looptijd van 2,5 jaar.

Beoogde resultaten

- Leefbare wijken: In de eigen wijk zijn er mogelijkheden voor de bewoner om anderen te ontmoeten en samen activiteiten te ondernemen, bijvoorbeeld in wijkcentrum of buurtinitiatieven (zie ook doel 2.7.3).
- Meer dan 37% van de ondervraagden (volwassenen en ouderen) voor de monitor van VGGM doet in 2021 vrijwilligerswerk.
- Minder mantelzorgers zijn overbelast; van de ondervraagden voor de monitor van VGGM geeft in 2021 < 3% in categorie Ouderen 65+ en < 2% in categorie Volwassenen aan overbelast tot zwaar overbelast te zijn.

Wat hebben we bereikt?

1.3.4 Uitvoering wettelijke taken

Toelichting

Wettelijke taken worden uitgevoerd. Dit betreft:

- Jeugdwet (ook opgenomen onder ambitie 1.1)
- Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2015
- Participatiewet
- Wet sociale werkvoorziening
- Wet gemeentelijke Schuldhulpverlening
- Wet inburgering
- Wet Publieke Gezondheid (ook opgenomen onder ambitie 1.1)
- Wet educatie en Beroepsopleiding

- Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz)
- Wet gemeentelijke anti-discrimatievoorzieningen.
- Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

1.4 Vrijheid en internationale samenwerking

Wat wilden we bereiken?

Alles wat wij doen is gericht op het bevorderen van het besef dat vrijheid een fundamentele waarde is voor individueel en collectief geluk, waarbij iedereen een eigen verantwoordelijkheid heeft. Voor huidige generaties en generaties na ons. Met respect voor het verleden als basis willen we daaraan vorm geven op lokaal, regionaal, nationaal en internationaal niveau.

Wat hebben we bereikt?

1.4.1 We zijn vanuit Wageningen, Stad der Bevrijding, voortdurend zichtbaar als voorvechter en gangmaker voor het bewustzijn en daarmee de bevordering van individuele en collectieve vrijheid.

Omschrijving (toelichting)

We bouwen voort op de successen van de voorgaande edities van de 4 mei herdenking en het vieren van de bevrijding op 5 mei. We zijn vanuit Wageningen, Stad der Bevrijding, voortdurend zichtbaar als voorvechter en gangmaker voor het bewustzijn en daarmee de bevordering van individuele en collectieve vrijheid. Wij brengen deze thema's onder de aandacht voor het hele land en ver daar buiten. Professioneel, midden in de samenleving, met krachtige en loyale partners.

Toelichting

In 2023 hebben we zowel online als fysiek de vrijheidsboodschap kunnen uitdragen. Onder andere door wereldgesprekken, adopties van monumenten, scholenprojecten zoals de brieven actie ode aan de veteranen, de herdenking op 4 mei, vrijheidsmaaltijden, het Vrijheidsconcert, de bevrijdingsvuurestafette met NOS uitzending, het Gelders Bevrijdingsfestival, het defilé en de nationale herdenking op het 5 mei plein hebben er voor gezorgd dat we weer ruimschoots ons doel hebben gehaald. 90.000 mensen bezochten Wageningen op 5 mei.

Beoogde resultaten

- We bieden via Wageningen 45 een onderscheidend programma met impact: lokaal, regionaal, landelijk, internationaal, het hele jaar rond. Met ontmoetingen, evenementen, dialoog, kennisdeling en educatie. Fysiek en online.

1.5 Onderwijs en kinderopvang

Wat wilden we bereiken?

Kinderen en jongeren krijgen gelijke kansen om hun talenten te ontwikkelen, zodat zij een bij hen passende plek in de samenleving kunnen verwerven.

Wat hebben we bereikt?

1.5.1 *Onderwijsachterstanden en ontwikkel- en taalspraakachterstanden zijn verminderd*

Toelichting

Uit metingen in het basisonderwijs blijkt dat de achterstanden bij kinderen met een VVE (Voor- en Vroegschoolse Educatie) verwijzing ingelopen worden. Metingen op de basisschool geven aan dat ruim 80% van de kinderen met een VVE verwijzing zonder kleuterverlenging over gaan naar groep 3. Van het totaal aantal leerlingen gaat meer dan 90% zonder kleuterverlenging over naar groep 3. Logopedische screening wordt ingezet voor alle basisschoolkinderen waar zorgen om zijn.

De bblthk is gestart met het landelijk bewezen programma 'De bibliotheek op school'. De gemeente heeft subsidie beschikbaar gesteld om met vier scholen te starten: basisschool De Wereld, de Tarthorst en De Johan Friso en de Margrietschool. Daarnaast is de bblthk gestart met BoekStart op drie kinderopvang-locaties en met het programma BoekStartcoach op het consultatiebureau.

Met het basisonderwijs is het gesprek gestart om te komen tot een eenduidig aannamebeleid.

Beoogde resultaten

- 90% van alle kinderen en 80% van de kinderen met een voor- en vroegschoolse educatie (VVE) verwijzing stroomt succesvol door naar een reguliere groep 3.
- Logopedische screening voor VVE kinderen en indicatiescreening alle kinderen groep 1 t/m 8 waar zorgen zijn.

Wat hebben we bereikt?

1.5.2 *Alle leerlingen verlaten het onderwijs met een startkwalificatie*

Toelichting

Het aantal voortijdige schoolverlaters (VSV) in de regio Vallei is voor het schooljaar 2022-2023 2% (landelijk 2,4%). Het schoolverzuim in Wageningen is voor het schooljaar 2022-2023 1,7%.

Er is een flinke toename van het aantal VSV'ers in de regio Vallei in 2022-2023. Landelijk zien we dit ook. Belangrijke redenen zijn: na-ijl-effect van corona, verkeerde studiekeuze en groenpluk door arbeidsmarkt. Na analyse toename VSV'ers extra regionale aandacht voor aanpak van de doelgroep.

Het relatief verzuim was 1,7%.

Beoogde resultaten

- Het aantal Voortijdig School Verlaters (VSV'ers) in de regio Vallei daalt tot 2024 met 1,5%.
- Het relatief schoolverzuim bedraagt maximaal 2% van het aantal leerplichtigen.

Wat hebben we bereikt?

1.5.3 *Ieder kind ontwikkelt ecologisch bewustzijn en verantwoordelijkheid (draagt mede bij aan programma 2)*

Toelichting

Er is een scholingsprogramma gericht op het stimuleren van ecologisch bewustzijn en verantwoordelijkheid. Het Groene Wiel ondersteunt alle basisscholen in Wageningen en werkt

projectmatig samen met het Pantarijn. In het schooljaar 2021/2022 hebben 284 klassen meegedaan aan een activiteit en in het schooljaar 2022/2023 hebben 319 klassen meegedaan.

Beoogde resultaten

- Er is een scholingsprogramma gericht op het stimuleren van ecologisch bewustzijn en verantwoordelijkheid.

Wat hebben we bereikt?

1.5.4 Voor Wageningse leerlingen zijn scholen voor bijzonder en speciaal onderwijs buiten Wageningen goed bereikbaar

Toelichting

In het schooljaar 2022-2023 zijn 109 leerlingen met een taxibus vervoerd. Dat is een stijging van 3 leerlingen ten opzichte van het schooljaar 2021-2022. In het schooljaar 2022-2023 reizen 7 leerlingen met het openbaar vervoer. 12 leerlingen maken gebruik van een tegemoetkoming eigen vervoer. 5 leerlingen reizen met de E-bike. 1 leerling maakt gebruik van de fietsvergoeding.

De vervoerder verduurzaamt zijn wagenpark. Op het totaal van de kilometers passend vervoer schooljaar 2022/2023 is 60,9% met Euro-6, 1,4% met CNG (compressed natural gas) en 37,7% met Elektrisch/Waterstof uitgevoerd.

Beoogde resultaten

- De maximale reistijd is van 90 minuten teruggebracht naar maximaal 60 minuten. Deze wijziging gaat in bij aanvang schooljaar 2020/2021.
- De vervoerder verduurzaamt zijn wagenpark. Op het totaal van de kilometers passend vervoer schooljaar 2020/2021 wordt 25% met Euro-6, 50% met Groen gas (Biogas) en 25% met Elektrisch/Waterstof uitgevoerd.

Wat hebben we bereikt?

1.5.5 Schoolgebouwen bieden een optimale leeromgeving, zijn toekomstig bestendig en multifunctioneel

Toelichting

De nieuwbouw van de Zwaneridder aan de Voorburglaan is begin 2024 gereed. De nieuwbouw van de Margrietschool op de Haverlanden is in voorbereiding. De start van de nieuwbouw is in vertraagd met een half jaar naar aanleiding van flora/fauna onderzoek. Met de nieuwbouw komt er een oplossing voor capaciteitsproblemen bij deze scholen. De nieuwbouw van de Zwaneridder biedt ruimte voor kinderopvang en wordt een Integraal Kind Centrum. In beide schoolgebouwen komt een ruimte die beschikbaar is voor medegebruik door de wijk.

In 2023 heeft de raad middelen beschikbaar gesteld voor de nieuwbouw of renovatie van de Jozefschool. Over de planning voor de nieuwbouw of renovatie van andere schoolgebouwen, moet de gemeenteraad nog besluiten. Schoolbesturen zijn daarom afwachtend om op dit moment gebruik te maken van beschikbare subsidie voor energiebesparing van schoolgebouwen.

Voor het knelpunt bij de huisvesting van de Internationale Schakelklas (ISK) is een tijdelijke oplossing gevonden met de huur van een leegstaand kantoorpand voor het schooljaar 2023/2024.

Beoogde resultaten

- De meerjaren aanpak voor de verduurzaming en vernieuwing van de onderwijsgebouwen is vastgesteld en in uitvoering.
- Er is voldoende adequate capaciteit voor onderwijshuisvesting.
- Scholen hebben maatregelen genomen om hun schoolgebouw te verduurzamen.

Wat hebben we bereikt?

1.5.6 Schoolpleinen dragen bij aan een groene speelomgeving

Toelichting

Ook in 2023 zijn er weer scholen gestart met het vergroenen van het plein, twee scholen hebben gemeentelijke subsidie hiervoor aangevraagd. Bij twee scholen zijn groene pleinen gerealiseerd. Het grootste deel van de scholen hebben daarmee het plein (gedeeltelijk) vergroend.

Bij alle scholen is het plein of een deel van het plein, openbaar toegankelijk.

Beoogde resultaten

- Er zijn meer schoolpleinen vergroend en alle schoolpleinen zijn openbaar toegankelijk (zie ook resultaten bij programma 2).

Wat hebben we bereikt?

1.5.7 Het kind centraal stellen in zijn/haar behoefte aan hulp en ondersteuning en een gezamenlijke verantwoordelijkheid nemen voor alle kinderen

Toelichting

Er wordt samengewerkt tussen onderwijs en jeugdhulp. Bijvoorbeeld door: ondersteuningsteams op scholen, het samenwerkingsverband Kind Centraal met ongeveer 30 partijen en het onderwijszorgarrangement SBO de Dijk waarvan acht kinderen gebruik hebben gemaakt. Het gaat om een hulpvraag op school in combinatie met een hulpvraag thuis.

Op vier scholen is er laagdrempelige ondersteuning beschikbaar vanuit het Startpunt, voor opvoed- en opgroevragen van ouders. Daarnaast financiert de gemeente een orthopedagoog voor alle scholen die op afroep snel beschikbaar is voor ondersteuning van leerkrachten bij vragen over meervoudige problematiek (gedrag, sociaal emotioneel) in de klas.

Beoogde resultaten

- Samenwerking onderwijs en jeugdhulp, één plan met betrokkenen (bijvoorbeeld onderwijszorgarrangement De Dijk, aansluiting school en thuis).

Wat hebben we bereikt?

1.5.8 Meer Thuisnabij, passend onderwijs

Toelichting

Bij het speciaal basisonderwijs in Wageningen is onderzocht of kinderen uit Wageningen die momenteel onderwijs krijgen bij het Speciaal Onderwijs in Ede, in Wageningen naar school te kunnen gaan. Dit bleek echter juridisch niet mogelijk.

Beoogde resultaten

- Zoveel mogelijk kinderen in Wageningen naar school.

Wat hebben we bereikt?

1.5.9 Er is kwalitatief goede en veilige kinderopvang geboden

Toelichting

In 2023 zijn alle kinderopvanglocaties en gastouders (100%) gecontroleerd. Hierbij is één tekortkoming geconstateerd. De betreffende organisatie heeft deze tekortkoming in goed overleg met de gemeente aangepakt en opgelost.

Beoogde resultaten

- Alle kinderopvanglocaties en gastouders zijn gecontroleerd en maatregelen zijn genomen bij eventuele onvolkomenheden (100%).

Wat hebben we bereikt?

1.5.10 Uitvoering wettelijke taken

Omschrijving (toelichting)

Naast bovenstaande doelen hebben wij wettelijke taken uit te voeren. Dit betreft taken op de volgende wetten:

- Onderwijshuisvesting
- Onderwijsachterstandenbeleid
- Leerplicht
- Leerlingenvervoer
- Toezicht kinderopvang

Toelichting

De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

1.6 Een leven lang sporten en bewegen

Wat wilden we bereiken?

Alle inwoners van Wageningen kunnen een leven lang sporten en bewegen.

Wat hebben we bereikt?

1.6.1 Inclusief sporten & bewegen: sporten en bewegen is mogelijk voor alle mensen die willen meedoen

Toelichting

Sportservice Wageningen heeft inclusief sporten en bewegen onder andere ondersteund door: te adviseren over nieuw sportaanbod en het lokale sportakkoord. Onder andere door het organiseren van de GLI minima, het programma Valpreventie i.s.m. Fysiotherapie Groothuis en de Wageningse Wandeluitdaging. De Wageningse Wandeluitdaging is een wandelprogramma van 10 weken voor inwoners uit Wageningen. 48 deelnemers met een gemiddelde leeftijd van 69 gingen van start. 34 deelnemers hebben het traject voltooid. 100% geeft aan om na het programma in beweging te blijven en 76,5% gaf aan deel te nemen om zich fysiek fitter te voelen.

Vanaf 2023 is het nieuwe Sportakkoord 2.0 van start gegaan. De Sportraad heeft met een regiegroep uitvoering gegeven aan het sportakkoord. Er is onder andere voor gezorgd dat jongeren uit het AZC kunnen trainen en wedstrijden kunnen spelen bij voetbalvereniging WVV Wageningen, mede dankzij het COA. Daarnaast is er een bijdrage geleverd aan het zwem ABC voor 7 leerlingen van SBO de Dijk.

Beoogde resultaten

- Meer bewustwording, samenwerking en sportbevordering om drempels weg te nemen voor die mensen die niet vanzelfsprekend sporten.

Wat hebben we bereikt?

1.6.2 Van jongs af voldoende en vaardig bewegen

Toelichting

Kinderen hebben via verschillende wegen kennis kunnen maken met nieuw sportaanbod: Dit jaar zijn er 2234 Sam Moves boekjes uitgedeeld over alle basisscholen in Wageningen. Daarnaast er in de zomer de Sam School Olympiade georganiseerd, waar 948 basisschoolleerlingen kennis hebben gemaakt met het aanbod aan sport in de gemeente. Daarnaast hebben 19 kinderen via het Sam Multisport 10-weeks programma kennis kunnen maken met verschillende sportaanbieders.

Extra aandacht voor bewegen op scholen is er vanuit Sportservice Wageningen geweest door 'beweegklikos' op de Piekschool, SBO de Dijk en De Bijenkorf te plaatsen. Een beweegkliko is een verrijdbare kliko met inspirerend sport- en spel materiaal. Vanuit het Sportakkoord is er budget toegekend voor zwemles op SBO de Dijk en is er een bedrag toegekend aan Zwembad de Bongerd voor extra gevarieerd sport- en beweegmateriaal voor naschoolse sport- en beweeglessen.

Daarnaast is er extra beweegaanbod gerealiseerd voor kinderen van 4 t/7 jaar op zondag bij basketbalvereniging Pluto.

Beoogde resultaten

- Kinderen leren zwemmen en blijven zwemvaardig.
- Kinderen maken kennis met het verschillende (georganiseerde) sportaanbod in Wageningen.
- Scholen en kinderopvang bieden beweegactiviteiten aan.

Wat hebben we bereikt?

1.6.3 Een duurzame en functionele sportinfrastructuur

Toelichting

Naar aanleiding van de Consultatienotitie Herijking Sportbeleid is er een externe procesbegeleider ingezet op Sportpark de Zoom, om samen met de verenigingen te kijken naar een nieuwe, efficiëntere verdeling van de sportvelden. Daarnaast is het onderzoek en de besluitvorming over de toekomstige kunstgrasinfill van de voetbalvelden afgerond. De keuze is gemaakt voor kurk als toekomstbestendige, milieuvriendelijke infill.

Op sportpark de Bongerd is de toplaag van een van de hockeyvelden gerenoveerd. Doordat Hockeyvereniging WMHC een deel van de kosten op zich neemt, is er een waterveld in plaats van een semiwaterveld aangelegd.

Beoogde resultaten

- Een beweegvriendelijk ingerichte openbare ruimte, zodat sporten en bewegen hier vanzelfsprekend is.
- Sportaccommodaties worden breed en intensief gebruikt. De exploitatie van sportaccommodaties verbetert door hogere inkomsten (breder en intensiever gebruik) en lagere kosten (door functionele inzet, slimme spreiding en lagere energierekening).

1.7 Cultuur is een drager van een bruisend en vitaal Wageningen

Wat wilden we bereiken?

Cultuur is een drager van een bruisend en vitaal Wageningen.

Wat hebben we bereikt?

1.7.1 Alle kinderen krijgen de kans om hun culturele interesses en bagage te ontwikkelen.

Toelichting

Alle basisscholen hebben deelgenomen aan het kunstmenu. Het Kunstmenu is een samenwerking van de Wageningse basisscholen, culturele aanbieders uit de regio en de gemeente Wageningen. Zeven basisscholen doen daarnaast ook mee met Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK 2021-2024).

Het naschools aanbod (EIGENWIJZER) is verder uitgebreid en ook is de afstemming tussen de binnenschoolse- en buitenschoolse cultuureducatie verder verbeterd. De meest zichtbare uiting van Eigenwijzer was het programmaboekje dat in de zomer van 2023 via alle scholen verspreid werd. Hierin stond het complete Wageningse aanbod van activiteiten die kinderen in de zomervakantie konden doen.

Beoogde resultaten

- Alle kinderen maken kennis met kunst en cultuur op en rond de basisschool (cultuuractieplan).

Wat hebben we bereikt?

1.7.2 Alle inwoners kunnen zich persoonlijk ontwikkelen en hun maatschappelijke kansen verbeteren.

Toelichting

Door subsidiëring van theater Junushoff wordt een podium geboden voor professionele voorstellingen.

In totaal ontving Junushoff in 2023 77.000 bezoekers. Dat is een toename van 20% ten opzichte van 2022. In 2023 programmeerde Junushoff 140 professionele voorstellingen die samen 40.700 bezoekers trokken. Het theater bood onderdak aan 85 sociaal-culturele evenementen, die bij elkaar 16.000 bezoekers trokken. Bij deze evenementen stonden ook circa 1.850 amateurs en kinderen op de planken. Het zwaartepunt van de sociaal-culturele evenementen lag traditiegetrouw in de periode juni en juli met de einduitvoeringen van de Wageningse basisscholen en dans- en balletscholen. Bijzondere sociaal-culturele evenementen waren dit jaar het Wageningse Dialectfestival, naar aanleiding van het jubileum van de Historische Vereniging Oud Wageningen, en de Raveparty van Popupop. Ook was er het Rhinegold festival. Verder organiseerde Junushoff in samenwerking met Jazz in Wageningen voor de tweede keer het internationale Nordic Jazz Festival en was Dienne Groenhout artist in residence. Junushoff heeft afgelopen jaar onderzoek gedaan naar de herkomst van de Wageningse bezoekers van de professionele voorstellingen. In de afgelopen vijf jaar heeft 70% van alle Wageningers minimaal 1 keer een professionele voorstelling bezocht.

De Wageningse Cultuurzomer trok in 2023 ongeveer 17.000 bezoekers (ca. 11.000 in 2022). Deze bezoekers bezochten 115 evenementen die werden georganiseerd door 22 organisaties. In het park achter het theater organiseerde Theater Junushoff vier sfeervolle concerten door nationaal bekende artiesten. Klassiek in Wageningen organiseerde bijzondere klassieke concerten van internationaal niveau in de Arboretumkerk en Het Depot. Bij Dinner on the Dike genoten 700 mensen van een maaltijd op de Grebbedijk. Montmartre aan de Rijn, de kunstmarkt in Franse sferen werd voor het vierde jaar bezocht door duizenden bezoekers. Het Platform Beroepskunstenaars Wageningen organiseerde vier weken lang de wisselende expositie Kunst in de Kerk. In de Arboretumkerk was een indrukwekkende kunstexpositie te zien van kunst gemaakt door mensen met dementie. In het Torckpark waren vijf buitenfilms te zien. Ook waren er diverse

kleinere activiteiten en workshops georganiseerd door Wageningse cultuurmakers. De Wageningse Cultuurzomer werd gefinancierd uit de coronasteunmiddelen die de gemeente heeft ontvangen van het Rijk.

Door subsidiëring van PopUPop werd mogelijk gemaakt dat het nationale popcircuit naar Wageningen wordt gehaald.

Beoogde resultaten

- Inwoners hebben toegang tot een professionele theateervoorziening.
- Inwoners komen in aanraking met cultuur en culturele activiteiten.

Wat hebben we bereikt?

1.7.3 Alle inwoners hebben vrije toegang tot informatie en kennis

Toelichting

Door subsidiering van de openbare bibliotheek (bblthk) hebben inwoners toegang tot de 5 wettelijke bibliotheek functies. In 2023 waren de bezoekersaantallen weer bijna terug op het niveau van voor corona, 240.000 bezoeken (t.o.v. ruim 245.000 voor corona). Het aantal leden is met 4% gestegen t.o.v. 2022, naar 10.222 leden. De stijging vond voornamelijk plaats bij de jeugd.

Het jaar 2023 was het eerste volledige jaar dat het IDO geopend was (Informatiepunt Digitale Overheid). Afgelopen jaar werden er 224 mensen geholpen bij het IDO. Tweederde van de bezoekers was 65+. Een kwart van de vragen had te maken met DigiD. Mensen kwamen daarnaast voor uiteenlopende vragen langs waarbij ze zelf niet wisten waar ze moesten beginnen. Er werd geëxperimenteerd met IDO-sprekuren op basisscholen, om inwoners te bereiken die de weg naar de bblthk nog niet kennen. Dit wordt in 2024 voortgezet.

Door subsidiering van Museum De Casteelse Poort worden er permanente exposities en kortlopende tentoonstellingen over het verleden van Wageningen mogelijk gemaakt. Op de site beeldbankwageningen.nl, die wordt beheerd door het Gemeentearchief, zijn de beeldcollecties van het Gemeentearchief, museum De Casteelse Poort en de historische vereniging Oud Wageningen te raadplegen. Ook is daarop de digitale versie van de Wageningse Courant 1855-1947 te vinden. De site wordt veel geraadpleegd.

De studiezaal van het Gemeentearchief is het hele jaar op de gebruikelijke bezoeken open geweest. Het aantal bezoekers stijgt weer sinds corona. Op internet staat het archievenoverzicht met links naar inventarissen en zijn enkele indexen te raadplegen. Op de gemeentelijke website vertellen enkele pagina's de geschiedenis van Wageningen. Voor uitbreiding van digitale dienstverlening van het archief is geen budget beschikbaar. De medewerkers van het Gemeentearchief publiceren regelmatig historische artikelen in onder andere het tijdschrift Oud Wageningen.

RTV Rijnstreek, de lokale omroep van Wageningen, krijgt jaarlijks een bekostiging voor haar activiteiten. Via radio en tv besteden zij aandacht aan lokale onderwerpen.

Beoogde resultaten

- Inwoners hebben toegang tot een openbare bibliotheekvoorziening die invulling geeft aan de 5 wettelijke functies.
- Inwoners kunnen (waar mogelijk digitaal) kennis nemen van de geschiedenis van Wageningen.
- Inwoners kunnen gericht zoeken naar foto's, prenten en (bouw-)tekeningen in een beeldbank.
- Inwoners kunnen historische archieven raadplegen en hulp krijgen bij het doen van onderzoek.
- Lokaal nieuws en achtergrondinformatie is beschikbaar via de lokale media.

Wat hebben we bereikt?

1.7.4 Er is een aantrekkelijk cultureel klimaat in Wageningen (cultuuractieplan: thema's samenwerking en ruimtegebruik)

Toelichting

De cultuurontwikkelaars en cultuureducatiecoördinatoren zijn in 2023 samengevloeid in het cultuurteam (binnen de bbthk). Een van de resultaten uit die samenwerking is de Urban Arts leerlijn en de samenwerking binnen festival Aan Hogerwal. Voor deze samenwerking werd succesvol subsidie aangevraagd bij het fonds voor de cultuurparticipatie.

In 2023 vond de tweede editie van Het Geheim van Wageningen plaats. Er werden 500 kaarten verkocht. Het Geheim begon bij een verlangen van een amateurtoneelspeler die wel eens met spelers van een andere vereniging in contact wilden komen. Het leidde tot een voorstelling waarvan het fundament rust op vrijwilligers van verschillende toneelverenigingen die meedoen als speler en aangestuurd worden door een regisseur en artistiek gecoacht worden door locatietheatergroep Waterlanders.

In Foodvalley verband zijn 6 werkgroepen, gevuld met vertegenwoordigers van culturele instellingen uit de gehele regio, bezig met het maken en uitvoeren van plannen die de sector verbinden en versterken (voortkomend uit een subsidie van provincie Gelderland voor innovatie en duurzaam herstel van de culturele sector na de coronapandemie). Een van de projecten heet Erfgoedtour. Hiermee kunnen erfgoedorganisaties zoals museum Casteelse Poort eenvoudig mediators aanbieden. Wageningen trekt samen met Ede op in de culturregio, waarmee extra (landelijke) middelen kunnen worden aangetrokken om blijvend te investeren in de sector.

Beoogde resultaten

- Actieve cultuurmakers worden gestimuleerd om samen onze cultuursector naar een hoger plan te brengen, waaronder het vinden van voldoende ruimte en landelijke subsidies voor innovatieve projecten.
- In de Stedelijke Culturregio Ede-Wageningen wordt meer samengewerkt.

Wat hebben we bereikt?

1.7.5 Uitvoering wettelijke taken

Omschrijving (toelichting)

Naast bovenstaande doelen hebben wij wettelijke taken uit te voeren. Dit betreft taken op de volgende wet:

De Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob). In deze wet wordt geformuleerd welke 5 functies een openbare bibliotheekorganisatie heeft:

- Kennis en informatie ter beschikking stellen
- Ontwikkeling en educatie bieden
- Lezen bevorderen en het laten kennismaken met literatuur

- Ontmoeting en debat organiseren
- Kennis laten maken met kunst en cultuur

Toelichting

De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

1.8 Een veilige en leefbare woon-werk- en ondernemingsomgeving

Wat wilden we bereiken?

Het creëren en behouden van een veilige en leefbare woon-, werk- en ondernemingsomgeving in Wageningen.

Wat hebben we bereikt?

1.8.1 Ondernijning

Omschrijving (toelichting)

Aanpak ondernijning structureel vormgeven en professionaliseren.

Toelichting

In 2023 hebben we grote stappen gezet in de aanpak van ondernijning. We hebben vier integrale controles georganiseerd, onder andere op de automotive branche, de horeca en op het digitale opkopers register. Het plan van aanpak is opgesteld naar aanleiding van de weerbaarheidsscan, uitgevoerd door het Regionaal informatie en expertise centrum (RIEC). We hebben via onze sociale mediakanalen verschillende bewustwordingsacties uitgevoerd. Voor interne medewerkers hebben we een bewustwordingsdag georganiseerd in samenwerking met de gemeente Renkum.

Beoogde resultaten

- Bewustwording inwoners en ondernemers vergroten door minimaal 10 communicatie-uitingen per jaar te doen over diverse onderwerpen van ondernijning.
- Er is een plan van aanpak ondernijning.
- Er zijn ten minste twee integrale controles uitgevoerd per jaar.

Wat hebben we bereikt?

1.8.2 Zorg en veiligheid

Omschrijving (toelichting)

Zorg en veiligheid door ontwikkelen naar niveau zoals voorgesteld door Vereniging van Nederlandse Gemeente (VNG).

Toelichting

In 2023 is er een jaarplan vastgesteld door de stuurgroep Leefbaarheid, Veiligheid en Zorg voor 2023 en 2024 met drie speerpunten.

1. Meer inzet op preventief werken en verdere professionalisering van de integrale samenwerking.
2. Meer inzet op ambulante werk breed.
3. Meer inzet op ambulante werk jeugd.

Thema's die zijn opgepakt zijn onder meer: privacy en ketensamenwerking, voorbereiding WijkGGZ (start medio 2024), vroegsignalering en woningontuiming, plan van aanpak voor inzet opbouwwerk (integraal), re-integratie ex-gedetineerden. Er zijn intern stappen gezet om het open afschalingsmodel verder vorm te geven en er zijn afspraken gemaakt met de samenwerkende partijen om dit verder gezamenlijk vorm te geven.

Beoogde resultaten

- Er is een convenant voor vroeg signalering van overlast gevende jeugd.
- Er is een opschalingsmodel ter voorkoming van escalatie naar standaard VNG.
- Er is passende zorg en ondersteuning voor kwetsbare personen waaronder personen met verward gedrag.
- Inwoners voelen zich veilig in hun wijk.

Wat hebben we bereikt?

1.8.3 Evenementen

Omschrijving (toelichting)

Evenementen en demonstraties in Wageningen verlopen veilig.

Toelichting

De procesbeschrijving melden demonstraties is gereed. Daarnaast hebben we het melden van demonstraties vereenvoudigd. De uitvoeringsregels evenementenveiligheid zijn vastgesteld.

Beoogde resultaten

- Er komt een procesomschrijving 'melden demonstraties'.
- We dragen zorg voor een integraal evenementenbeleid.

Wat hebben we bereikt?

1.8.4 Crisisbeheersing

Omschrijving (toelichting)

De lokale crisisbeheersing is actueel en de functies zijn ingevuld.

Toelichting

Onze lokale crisisorganisatie is getraind en geoefend. We hebben samen met de veiligheidsregio de 'burgemeestersgame' gehouden met bestuurders en medewerkers.

Beoogde resultaten

- Er wordt voortdurend geïnvesteerd in de lokale crisisorganisatie zodat er ten tijde van een (lokale) crisis adequaat opgetreden kan worden.

Wat hebben we bereikt?

1.8.5 Uitvoering wettelijke taken

Omschrijving (toelichting)

Naast bovenstaande doelen hebben wij wettelijke taken uit te voeren. Dit betreft taken op de volgende wetten:

- Uitvoeren burgemeestersbevoegdheden voor de handhaving van de openbare orde en veiligheid op grond van de Gemeentewet.
- Uitvoeren taken crisisbeheersing op grond van de Wet op de veiligheidsregio's.

Toelichting

De wettelijke taken worden uitgevoerd. Een voorbeeld hiervan is dat de burgemeester waarschuwend heeft opgetreden bij een grote, illegale, vuurwerkvondst in een woning.

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

Algemene informatie programma 1

Beleidsindicatoren

De volgende wettelijk verplichte beleidsindicatoren hebben betrekking op programma 1 Wageningen sociaal:

- Jongeren met een delict voor de rechter
- Kinderen in uitkeringsgezin
- Netto arbeidsparticipatie
- Werkloze jongeren
- Bijstandsuitkering
- Lopende re-integratievoorzieningen
- Jongeren met jeugdhulp
- Jongeren met jeugdbescherming
- Jongeren met jeugdreclassering
- Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement
- Absoluut verzuim
- Relatief verzuim
- Voortijdige schoolverlaters
- Niet-sporters
- Verwijzingen Halt
- Winkeldiefstal
- Gewelddsmisdrijven
- Diefstal uit woning
- Vernieling en beschadiging

Zie hiervoor het hoofdstuk Wettelijk verplichte beleidsindicatoren.

Beleidskader maatschappelijke ontwikkeling

Wet- en regelgeving:

- Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive 2015 Wageningen
- Verordening Jeugdhulp en Maatschappelijke Ondersteuning Wageningen (2020)
- Verordening tegenprestatie Participatiewet Wageningen (2015)
- Re-integratieverordening Participatiewet Wageningen 2023
- Re-integratieverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ Wageningen 2022
- Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ Wageningen 2022
- Verordening loonkostensubsidie Wageningen 2015
- Verordening Wsw raad Permar WS
- Verordening individuele inkomenstoeslag 2016
- Verordening handhaving inkomensvoorzieningen Participatiewet, IOAW en IOAZ Wageningen 2022
- Verordening Inrichting Antidiscriminatievoorziening gemeente Wageningen (2010)

- Nadere regels jeugdhulp, maatschappelijke ondersteuning, Participatiewet Wageningen (2021)
- Financieel besluit regels jeugdhulp, maatschappelijke ondersteuning, Participatiewet Wageningen (2021)
- Beleidsregels Terug- en invordering WWB, IOAW en IOAZ gemeente Wageningen
- Beleidsregels terug- en invordering, aflossing, verrekening en verhaal Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Wageningen 2023
- Beleidsregels eenmalige energietoeslag 2023 gemeente Wageningen
- Beleidsregels tijdelijke individuele bijzondere bijstand energiekosten 2022 gemeente Wageningen
- Beleidsregels studietoeslag gemeente Wageningen 2022
- Beleidsregels Wet Taaleis Participatiewet gemeente Wageningen 2023
- Beleidsregels ondersteuning niet-uitkeringsgerechtigden gemeente Wageningen 2022
- Beleidsregels studietoeslag gemeente Wageningen 2022
- Beleidsregels stimulering parttime werk gemeente Wageningen 2023
- Beleidsregels uitstroompremie Wageningen 2023
- Beleidsregels structurele loonkostensubsidie, loonwaardebepaling en vergoeding van werkgeverslasten gemeente Wageningen 2023
- Beleidsregels duurzame gebruiksgoederen 2018
- Beleidsregels vermogen in eigen woning en krediethypotheek
- Beleidsregels zelfstandigen
- Beleidsregels Inburgering Gemeente Wageningen 2022
- Beleidsregel landelijke toegankelijkheid beschermd wonen Valleiregio 2022

Beleidsstukken:

- Visie Kind Centraal
- Uitvoeringsplan Noodopvang Nieuwe Wetters, BW-besluit 12-01-2010
- Regionale visie Publieke gezondheidszorg Gelderland Midden (2016)
- Praktisch afsprakenkader Openbare Geestelijke Gezondheidszorg Valleiregio 2015
- Beleidskader Samen Wageningen (2017)
- Uitvoeringsplan Wet Inburgering 2021
- Groeidocument Beschermd Wonen Valleiregio 2015
- Visie op de maatschappelijke opvang Valleiregio, 2021 "Zo zelfstandig mogelijk wonen"
- Visie op schulddienstverlening in Wageningen en Ede 2016
- Visie Toekomst Herdenken, Vieren en Agenderen van Vrede en Veiligheid 2021
- Regiovisie centraal Gelderland : Samenwerking en opdrachtgeverschap Jeugd, WMO, Beschermd Wonen (december 2021)

Beleidskader onderwijs

Verordeningen

- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Wageningen, 2015
- Verordening bekostiging leerlingenvervoer Wageningen, 2022
- Verordening financiële en materiële gelijkstelling onderwijs Wageningen, 2015

- Verordening overleg lokaal onderwijsbeleid, 1999

Beleidsnota's

- Beleidsregel voor bekostiging gymnastiekruijnte voor basisonderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs, 2012
- Onderwijsachterstandenbeleid gemeente Wageningen, 2020
- Beleidsregels Handhaving Kinderopvang Wageningen, 2019
- Visie Kind Centraal, 2016
- Groen Integraal Huisvestingsplan Wageningen, 2020
- Intentieovereenkomst 'Het voorkomen van segregatie en het bevorderen van integratie', 2022

Beleidskader sport

Beleidsnota's

- Nadere regels subsidiëring exploitatie-, onderhoud- en beheertaken door verenigingen en stichtingen als zelfwerkzaamheid voor de gemeentelijke zaalsportaccommodaties in Wageningen (2020).
- Beleidsnota 'Wageningen Sport!' (2012).

Beleidskader cultuur

Beleidsnota's

- Cultuurnota 2014 en verder- Samen werken aan cultuur (2013)
- Cultuuractieplan Cultuur verbindt (2021-2024)
- Uitgangspunten toetsing en handhaving Delftse schoolpanden Hoogstraat (1996)
- Dakvlakkenbeleid (2000)
- Archeologienota (2004)
- Herstel van de kwaliteit van de Delftse Schoolpanden rondom de Markt (2008)

Beleidskader veiligheid

Verordeningen

- APV Wageningen 2023
- Verordening binnentreden ter uitvoering van noodverordeningen (1997)

Beleidsnota's

- Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 Gemeente Wageningen
- Piketregeling rampbestrijding gemeente Wageningen 2020
- Beleidsplan Veiligheidsregio 2020-2023
- Meerjarenbeleidsplan 2024-2027 Politie Oost-Nederland
- Bibob beleid Wageningen 2022
- 13b Opiumwet beleid Wageningen 2022
- Beleidsregels wet aanpak Woonoverlast Wageningen 2021
- Uitvoeringsplan integrale veiligheid 2024

Convenanten

- Veilig Uitgaan
- Buurtbemiddeling

- Buren/besturen gezelligheidsverenigingen

Betrokkenheid verbonden partijen

Veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)

VGGM is een complete hulpverleningsorganisatie voor Brandweer en Volksgezondheid (ambulancehulpverlening en GGD) voor de veiligheidsregio Gelderland-Midden. Voor de uitvoering van de brandbestrijding en risicobeheersing werken we samen in regionaal verband op basis van een gemeenschappelijke regeling.

Regio Foodvalley

Betreft een samenwerkingsverband van acht gemeenten waar ambtelijke en bestuurlijke afstemming en voorbereiding plaatsvindt op vele terreinen.

Modulair gemeenschappelijke regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland

Betreft een samenwerking van 15 gemeenten. Gemeenten kunnen per module besluiten of zij willen deelnemen. Wageningen neemt deel aan de Module inkoop en contractmanagement voor jeugdhulp (individuele voorzieningen) en maatschappelijke ondersteuning (maatwerkvoorzieningen).

Valleihopper

De Valleihopper draagt zorg voor het (contract-)beheer van het Vraagafhankelijk Vervoer. De Valleihopper is ondergebracht in de GR BVO Valleihopper. De gemeente Barneveld is de coördinerende gemeente.

De onderstaande partijen zijn in formele zin geen verbonden partijen, maar wel relevant voor de realisatie van de doelstellingen uit het programma:

- Gemeente Ede. Uitvoering van het Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen (Bbz): Betreft samenwerking van de uitvoering van de taken op het gebied van de Bbz.
- Wageningen 45. De gemeente Wageningen subsidieert de stichting W45 voor de realisatie van de activiteiten op 4 en 5 mei en activiteiten het hele jaar door. De toekomstvisie herdenken, vieren en agenderen van vrede en vrijheid 2021-2025 (2021) is hierbij leidend.

Wat heeft het gekost?

Hieronder zijn drie financiële tabellen opgenomen die inzicht geven in de kosten van dit programma.

Overzicht baten en lasten programma 1

In onderstaande tabel zijn de jaarlijkse baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Verschil 2023
Lasten	-71.854	-78.190	-77.198	993
Baten	25.036	25.711	28.499	2.788
Saldo van baten en lasten voor reservemutaties	-46.818	-52.480	-48.699	3.781
Onttrekkingen	3.540	5.779	5.496	-283
Stortingen	-829	-663	-665	-2
Mutaties reserves	2.711	5.116	4.831	-285
Resultaat na reservemutaties	-44.107	-47.364	-43.868	3.496

Overzicht baten en lasten per ambitie

In onderstaande tabel zijn de werkelijke baten en lasten na reservemutaties per ambitie van dit programma weergegeven.

Ambitie 1.1 Gezondheid, eenzaamheid en veerkracht zijn geen producten gekoppeld.

Exploitatie	Realisatie 2023				
	Lasten	Baten	Onttrekkingen	Stortingen	Saldo
1.2 Armoedebestrijding en financiële zelfstandigheid	-6.272	-18	3.964	-	-2.327
1.3 Wettelijke taken vanuit Wageningse principes	-55.823	25.650	395	-421	-
					30.199
1.4 Vrijheid en internationale samenwerking	-746	-	-	-	-746
1.5 Onderwijs en kinderopvang	-4.278	1.078	398	-	-2.803
1.6 Een leven lang sporten en bewegen	-3.438	1.698	110	-245	-1.874
1.7 Cultuur is een drager van een bruisend en vitaal Wageningen	-3.483	84	629	-	-2.769
1.8 Een veilige en leefbare woon-,werk- en ondernemingsomgeving	-3.159	8	-	-	-3.150
Gerealiseerd resultaat	-	-	5.496	-665	-
	77.198	28.499			43.868

Begrote en werkelijke resultaat per product

Het programma bestaat uit de onderstaande producten. Per product wordt het begrote en het werkelijke resultaat vermeld.

Voor de toelichting op financiële afwijkingen, zie Toelichting op het overzicht van baten en lasten in het hoofdstuk Jaarrekening.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023
110.00 Openbare orde en veiligheid	-281	-281
120.00 Brandweerbzorg	-2.613	-2.611
120.20 Rampenbestrijding	-284	-258
420.00 Openbaar basisonderwijs	-32	-38
421.00 Bijzonder basisonderwijs	-112	-118
430.00 Openbaar speciaal basisonderwijs	-11	-12
450.00 Onderwijshuisvesting	-2.053	-1.696
480.00 Gemeenschapp. baten en lasten onderwijs	-1.218	-1.206
510.00 Openbaar bibliotheekwerk	-1.154	-1.157
511.10 Vrede- en ontwikkelingssamenwerking	-612	-746
530.00 Sport	-2.234	-1.740
540.00 Bevordering kunst en cultuur	-2.244	-1.648
541.00 Musea	-58	-53
541.20 Oud Archief	-148	-146
580.00 Mediabeleid	-35	-34
610.00 Samen Wageningen	-4.409	-4.203
625.00 Beleidsdomein ondersteunen van vrijwilligerswerk	-6	-5
625.20 Beleidsdomein gehandicapten	-25	-10
625.30 Beleidsdomein vluchtelingenbeleid	1.034	1.776
625.40 Beleidsdomein ondersteunen van mantelzorg	-121	-63
625.50 Beleidsdomein leefbaarheid/Soc. Veiligheid	-341	-262
625.80 Beleidsdomein gezondheidsbeleid	-1.551	-1.483
625.90 Beleidsdomein cultuur als middel participatie	-552	-360

Exploitatie	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023
626.10 Integrale toegang en algemeen sociaal domein	-2.963	-2.936
626.20 Burgerkracht en innovatie	-365	-168
626.30 Werkgelegenheid	-2.497	-2.361
626.31 WSW	-3.623	-3.443
626.60 Individuele ondersteuning	-19.508	-19.018
626.70 Sociale zekerheid	1.666	2.005
626.81 Armoedebestrijding	-5.694	-6.291
650.00 Kinderopvang	-436	-130
Saldo van baten en lasten voor reservemutaties	-52.480	-48.699
450.00 Onderwijshuisvesting	398	398
530.00 Sport	-23	-134
540.00 Bevordering kunst en cultuur	253	253
610.00 Samen Wageningen	287	287
625.30 Beleidsdomein vluchtelingenbeleid	-380	-380
625.80 Beleidsdomein gezondheidsbeleid	67	67
625.90 Beleidsdomein cultuur als middel participatie	376	376
626.81 Armoedebestrijding	4.138	3.964
Mutaties reserves	5.116	4.831
Resultaat na reservemutaties	-47.364	-43.868